

НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ ПУБЛІЧНОГО ПРАВА

ЛИСЕНКО СЕРГІЙ СЕРГІЙОВИЧ

УДК 342.951:351

**АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ
ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У СФЕРІ ТОРГІВЛІ**

12.00.07 – адміністративне право і процес;
фінансове право; інформаційне право

**Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата
юридичних наук**

Київ – 2017

Дисертацією є рукопис

Робота виконана в Науково-дослідному інституті публічного права

Науковий керівник

кандидат юридичних наук, доцент

Дурнов Євген Сергійович,

Національна академія внутрішніх справ,
доцент кафедри історії держави та права

Офіційні опоненти:

доктор юридичних наук, доцент

Гаруст Юрій Віталійович,

Сумський державний університет,
завідувач кафедри адміністративного, господарського права
та фінансово-економічної безпеки

кандидат юридичних наук

Шкарупа Костянтин Вікторович,

Інститут кримінально-виконавчої служби,
викладач кафедри загально-правових дисциплін

Захист відбудеться «___» _____ 2017 р. о «__» годині на засіданні спеціалізованої вченої ради К 26.503.01 у Науково-дослідному інституті публічного права за адресою: 03035, м. Київ, вул. Георгія Кірпи, 2 А

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Науково-дослідного інституту публічного права за адресою: 03035, м. Київ, вул. Георгія Кірпи, 2 А

Автореферат розісланий «___» _____ 2017 р.

Учений секретар

спеціалізованої вченої ради
Куркова

К.М.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Обґрунтування вибору теми дослідження. Торгівля є основоположним чинником забезпечення людей матеріальними цінностями. Це вид підприємницької діяльності, пов'язаний із процесом обміну товарів, послуг і грошей. Підприємництво є найбільш розповсюдженим видом творчої соціальної корисної діяльності фізичних і юридичних осіб у державах з ринковою економікою. Такий вид діяльності регулюється нормами права, вагоме місце серед яких належить адміністративним.

Предметом адміністративно-правового регулювання підприємницької діяльності у сфері торгівлі є питання легалізації суб'єктів торгівельної діяльності, патентування, ліцензування та сертифікації, захисту прав споживачів, притягнення винних осіб, які порушили правила торгівлі, до адміністративної відповідальності, а також питання антимонопольного регулювання.

Без усякого сумніву, останніми десятиліттями вітчизняним споживачам суб'єкти торгівельної діяльності почали пропонувати більш широкий асортимент якісних товарів. Однак, як показують результати соціологічного опитування та відповідні публіцистичні матеріали, громадяни не задоволені співвідношенням ціни і якості товарів, які їм пропонує вітчизняна торгівля. У багатьох випадках якість товарів є більш низькою, ніж у країнах-учасниках ЄС, а ціна – вищою, крім того непоодинокими є випадки порушення прав споживачів, отруєння людей небезпечними для життя і здоров'я продуктами харчування, завдання травм несертифікованими промисловими товарами (Додаток Б).

Актуальність теми дослідження стає більш рельєфною виходячи з нагальної необхідності виконання публічної адміністрацією Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, яка вимагає у сфері торгівлі проведення численних адміністративно-правових заходів. Провідним серед них є перехід на стандарти ЄС щодо виробництва, транспортування, зберігання і реалізації продукції, сертифікації промислових і продовольчих товарів, зокрема м'ясомолочних та екологічно чистих продуктів, підняття якості та загалом правової культури обслуговування споживачів у торгівельних закладах.

Зв'язок теми дисертації із сучасними дослідженнями. Схожу проблематику досліджували й інші сучасні вчені: В. Хасанова визначила, що державне регулювання внутрішньої торгівлі є однією з форм державного впливу на поведінку суб'єктів торговельної діяльності, що виражається у здійсненні органами державної влади регуляторної діяльності, а також діяльності з реалізації положень нормативно-правових актів з метою забезпечення ефективного розвитку галузі та належного рівня її умов торговельного обслуговування; І. Черниш сформувала зміст адміністративно-правового регулювання торговельної діяльності, заснованої на адміністративно-правових нормах діяльності уповноважених державою суб'єктів публічного адміністрування з метою

забезпечення прав і законних інтересів фізичних і юридичних осіб, які займаються торгівельною діяльністю, а також захисту прав споживачів, що здійснюється адміністративними методами у визначених законодавством формах.

Окремі питання аналізованої проблематики досліджували також В. Авер'янов, Н. Армаш, В. Басс, В. Бевзенко, Ю. Битяк, Д. Бондаренко, С. Ващенко, О. Волкович, В. Галуцько, В. Гаращук, Ю. Гаруст, Л. Грицаєнко, О. Джафарова, О. Дрозд, Є. Дурнов, Д. Журавльов, О. Кашперський, П. Кикоть, О. Клим, Р. Куйбіда, А. Куліш, А. Кухарчук, Н. Лебідь, Д. Мандичев, А. Манжула, П. Петренко, М. Пихтін, О. Плетньов, О. Пономарьов, А. Омельченко, С. Осауленко, О. Осколков, В. Опришко, С. Сідак, В. Сіренко, Є. Соболюк, С. Станік, Ю. Фрицький, О. Харитонова, О. Харченко, О. Хамула, І. Черниш, Ю. Шпильова, К. Шкарупа та інші. Проте названі вчені розкрили лише окремі аспекти адміністративно-правового регулювання підприємницької діяльності у сфері торгівлі або аналізували її в більш широкому або суміжному форматі.

Таким чином, незадоволеність громадян співвідношенням ціни та якості у вітчизняних торгівельних мережах, непоодинокі випадки реалізації фізичним і юридичним особам небезпечних або неякісних товарів, необхідність переведення всіх сфер вітчизняної торгівлі на стандарти ЄС, неузгодженість адміністративно-правових актів у цій сфері зумовлюють актуальність дисертаційного дослідження.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, грантами. Дисертацію виконано відповідно до Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, ратифікованої Законом України від 16 вересня 2014 р. № 1678-VII, Концепції розвитку внутрішньої торгівлі України, схваленої Постановою Кабінету Міністрів України від 20 грудня 1997 р. № 1449, Стратегії сталого розвитку Україна-2020, затвердженої Указом Президента України від 12 січня 2015 р. № 5, Концепції розвитку системи електронних послуг в Україні, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 16 листопада 2016 р. № 918-р і планів науково-дослідницької роботи Науково-дослідного інституту публічного права за темою «Правове забезпечення прав, свобод та законних інтересів суб'єктів публічно-правових відносин» (номер державної реєстрації 0117U004649).

Мета і завдання дослідження. *Мета* роботи полягає в тому, щоб на основі комплексного аналізу теоретико-методологічних засад, нормативних основ і практичної реалізації адміністративно-правового регулювання підприємницької діяльності у сфері торгівлі розробити положення щодо вдосконалення чинного законодавства, спрямованого на належне забезпечення публічною адміністрацією прав споживачів на безпечні та якісні товари.

Відповідно до поставленої мети в роботі поставлено вирішити такі *завдання*:
– сформулювати поняття та розкрити зміст і сутність адміністративно-правового регулювання підприємницької діяльності у сфері торгівлі;

– з'ясувати адміністративно-правовий статус публічної адміністрації, що здійснює регулювання підприємницької діяльності у сфері торгівлі;

– виявити та описати принципи діяльності публічної адміністрації щодо адміністративно-правового регулювання підприємницької діяльності у сфері торгівлі;

– розкрити форми й методи адміністративної діяльності публічної адміністрації щодо регулювання підприємницької діяльності у сфері торгівлі;

– з'ясувати матеріальні і процесуальні особливості адміністративної відповідальності у сфері торгівлі;

– з'ясувати зміст адміністративних процедур у сфері адміністративно-правового регулювання підприємницької діяльності у сфері торгівлі;

– виявити особливості адміністративно-правового регулювання підприємницької діяльності у сфері торгівлі у країнах-членах Європейського Союзу, США та Японії;

– удосконалити законодавство щодо підвищення ефективності адміністративно-правового регулювання підприємницької діяльності у сфері торгівлі.

Об'єкт дослідження – суспільні відносини, що виникають під час здійснення публічною адміністрацією адміністративно-правового регулювання підприємницької діяльності у сфері торгівлі.

Предмет дослідження – адміністративно-правове регулювання підприємницької діяльності у сфері торгівлі.

Методи дослідження. У дисертації використовувалася система методів наукового пізнання. *Діалектичний* метод дав можливість виявити та описати сутність адміністративно-правового регулювання підприємницької діяльності у сфері торгівлі, узагальнити спеціальні принципи в цій сфері (підрозділи 1.1, 1.3). Методи *аналізу й синтезу* застосовувалися для змістовного розкриття юридичної природи адміністративно-правового статусу, форм і методів адміністративної діяльності публічної адміністрації, адміністративних процедур у сфері торгівлі (підрозділи 1.2, 2.1, 2.2, 2.3). На основі методу *індукції* було узагальнено емпіричний матеріал щодо адміністративних обов'язків і прав, виявлено ефективний іноземний досвід та удосконалено чинне законодавство (підрозділ 2.3, 3.1, 3.2). За допомогою методу *дедукції* було з'ясовано основні поняття та визначено пропозиції стосовно вдосконалення законодавства (підрозділ 1.1, 1.2, 3.2). *Формально-догматичний* метод застосовувався для аналізу чинних нормативно-правових актів (1.1, 1.2, 1.3, 2.1, 2.2, 2.3). Метод *порівняльного законодавства* застосовувався для порівняння особливостей функціонування адміністративно-правового регулювання підприємницької діяльності у сфері торгівлі в інших державах та в Україні (підрозділ 3.1). За допомогою *соціологічного* методу було проведено опитування та визначено актуальні питання щодо адміністративно-правового регулювання підприємницької діяльності у сфері

торгівлі (Додаток Б до дисертації). Метод *правового прогнозування* застосовувався під час формування пропозицій щодо вдосконалення законодавства (підрозділ 3.2).

Наукова новизна отриманих результатів аргументується тим, що дисертація є одним із перших комплексних монографічних досліджень у вітчизняній правовій літературі, присвячених аналізу адміністративно-правового регулювання підприємницької діяльності у сфері торгівлі. Сформовано низку висновків, рекомендацій і пропозицій щодо вдосконалення чинного законодавства України в зазначеній сфері, зокрема:

уперше:

– доведено, що сутністю адміністративно-правового регулювання підприємницької діяльності у сфері торгівлі є система правотворчих, правозастосовних і правореалізаційних заходів щодо охорони суб'єктів торгівельної діяльності від порушень з боку суб'єктів публічної адміністрації та інших осіб, щодо безперешкодного забезпечення фізичних і юридичних осіб безпечними, якісними товарами за мінімально можливими ринковими цінами;

– сформовано принцип неприпустимості втручання публічної адміністрації в комерційну діяльність суб'єктів торгівельної діяльності, який полягає в тому, що їх адміністративна діяльність має базуватися на засадах психології права щодо неприпустимості вирішення публічною адміністрацією чи третіми особами своїх особистих питань під час здійснення контрольних і наглядових функцій щодо заборони втручатися в комерційну діяльність суб'єктів торгівельної діяльності;

– запропоновано законодавчо (в антимонопольному законодавстві) закріпити необхідність адміністративно-правового зобов'язання великих торгівельних мереж 25 % від загальної торгівельної площі виділяти малим приватним підприємцям;

удосконалено:

– поняття адміністративної відповідальності у сфері торгівлі як різновиду юридичної відповідальності та адміністративного примусу, що полягає в застосуванні уповноваженими державними органами (судом) адміністративних санкцій за порушення прав покупців, реалізацію небезпечних товарів, прав і законних інтересів суб'єктів торгівельної діяльності чи публічного інтересу суспільства у сфері торгівлі з метою відновлення соціальної справедливості та попередження аналогічних небезпечних діянь у майбутньому;

– поняття адміністративної процедури у сфері адміністративно-правового регулювання підприємницької діяльності у сфері торгівлі як встановленого нормами адміністративного законодавства порядку розгляду й розв'язання спеціальними органами публічної адміністрації індивідуальних адміністративних справ з метою забезпечення прав споживачів на безпечні, якісні товари за мінімально можливою ринковою вартістю;

отримали подальшого розвитку:

– адміністративно-правовий статус Державної фіскальної служби України у сфері торгівлі, який полягає в забезпеченні нею рівності фіскального навантаження на однорідних суб'єктів торгівельної діяльності, а також надання можливості малому бізнесу й фізичним особам-підприємцям використовувати спеціальний пільговий режим оподаткування за відсутності можливості втручання в їх комерційну діяльність;

– методи адміністративної діяльності публічної адміністрації щодо адміністративно-правового регулювання підприємницької діяльності у сфері торгівлі, зокрема шляхом доповнення їх адміністративним заходом «заборони

суб'єкту господарювання здійснювати торговельну діяльність» продуктовими або промисловими товарами за рішенням суду та поданням суб'єкта публічної адміністрації у випадку неодноразового небезпечного порушення права споживачів на безпечні товари;

– наукові положення щодо ефективного забезпечення прав фізичних і юридичних осіб у сфері адміністративно-правового регулювання підприємницької діяльності у країнах-членах Європейського Союзу, США та Японії в аспекті того, що вагомим чинником успішності (доступності та якості надання торговельних послуг) у цих країнах є відсутність монополії, коли основними суб'єктами торговельної діяльності є широкий спектр малих і середніх підприємств у ринковій економіці держави.

Особистий внесок здобувача. Дисертація виконана здобувачем самостійно. Усі сформульовані положення та висновки є результатом особистих досліджень дисертанта. Ідеї, положення чи гіпотези інших авторів мають відповідні посилання і використані лише для підкріплення позицій здобувача або відповідної наукової полеміки.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що вони можуть бути використані у:

– *науково-дослідній сфері* – для подальшого теоретичного розроблення питань адміністративно-правового регулювання підприємницької діяльності у сфері торгівлі (акт упровадження Науково-дослідного інституту публічного права);

– *правотворчості* – щодо вдосконалення чинного законодавства в питаннях адміністративно-правового регулювання підприємницької діяльності у сфері торгівлі (Додаток В);

– *правозастосовній діяльності* – щодо покращення адміністративно-правового регулювання підприємницької діяльності у сфері торгівлі (акт упровадження ТзОВ «Іварес груп»);

– *навчальному процесі* – під час розроблення та викладання навчальних дисциплін «Адміністративне право України», «Публічне адміністрування», «Антикорупційне законодавство та його застосування в Україні», «Господарське право», «Актуальні питання господарського права та процесу», у підготовці відповідних підручників, навчальних посібників, конспектів лекцій (акти упровадження Відкритого міжнародного університету розвитку людини «Україна», Національної академії внутрішніх справ).

Апробація матеріалів дисертації. Основні положення дисертаційного дослідження оприлюднювалися й обговорювалися на трьох міжнародних науково-практичних конференціях: «Сучасне державотворення та правотворення: питання теорії та практики» (м. Одеса, 11-12 грудня 2015 р.), «Правове регулювання суспільних відносин: актуальні проблеми та вимоги сьогодення» (м. Запоріжжя,

22-23 липня 2016 р.), «Право, суспільство і держава: форми взаємодії» (м. Київ, 13-14 січня 2017 р.).

Структура та обсяг дисертації. Робота складається зі вступу, трьох розділів, що містять вісім підрозділів, висновків, списку використаних джерел (203 найменування на 20 сторінках) та додатків. Загальний обсяг роботи – 221 сторінка.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** здійснюється обґрунтування вибору теми дослідження, визначається зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, грантами, розкриваються мета та завдання дослідження, наукова новизна та практичне значення отриманих результатів, апробація матеріалів дисертації, наводяться структура й обсяг дисертації.

Розділ 1 «Юридична природа адміністративно-правового регулювання підприємницької діяльності у сфері торгівлі» містить три підрозділи, у яких виявлено та розкрито теоретичні аспекти аналізованої проблематики та сформовано категорійний апарат.

У підрозділі 1.1. *«Поняття та зміст адміністративно-правового регулювання підприємницької діяльності у сфері торгівлі»* розкрито межі дослідження та сформовано категорійний апарат.

Здобувач підкреслює, що публічне забезпечення якісними і безпечними продуктами (захист прав споживачів) – це провідний напрямок діяльності публічної адміністрації у сфері адміністративно-правового регулювання підприємницької діяльності у сфері торгівлі. Наділення владними повноваженнями публічної адміністрації у сфері торгівлі є об'єктивним явищем, оскільки здійснюється з метою виявлення та правового регулювання нових суспільних торгівельних відносин у державі, які повторюються багаторазово та мають вагоме значення для багатьох осіб.

Правове регулювання у сфері торгівельної діяльності характеризується широким колом суспільних відносин, які за своєю юридичною природою мають як публічноправову, так і приватноправову основу. Приватноправовими відносинами регулюються питання торгівельної діяльності суб'єктів торгівельної діяльності та споживачів товарів самостійно з правом вільного вибору товарів і послуг, а також питання отримання прибутку, укладення цивільно-правих договорів, їх виконання, претензійно-позовна робота та ін. До сфери публічноправового регулювання торгівельної діяльності належать питання адміністративно-правового захисту суб'єктів торгівельної діяльності та прав споживачів, а також адміністративно-правові засади й адміністративний інструментарій попередження протиправних посягань на них і антимонопольне регулювання.

Доведено, що змістом адміністративно-правового регулювання підприємницької діяльності у сфері торгівлі є розроблення центральними органами виконавчої влади проектів законів і подання їх через суб'єкт законодавчої ініціативи – Кабінет Міністрів України – до Верховної Ради України, які встановлюють або змінюють правила здійснення торгівельної діяльності; розроблення та прийняття публічною адміністрацією підзаконних нормативно-правових актів, які уточнюють і деталізують закони у сфері торгівельної діяльності; питання реєстрації юридичних і фізичних осіб-підприємців, які будуть займатися

торгівельною діяльністю (правотворче регулювання); сертифікація товарів; ліцензування певних видів торговельної діяльності; захист конкуренції в торговельній діяльності (антимонопольне регулювання торговельної діяльності); податкові правовідносини між суб'єктами торговельної діяльності та суб'єктами публічної адміністрації (державними фіскальними органами); захист прав споживачів, недопущення порушення їх прав і законних інтересів (забезпечення права споживачів на безпечні та якісні товари); адміністративна відповідальність у сфері торговельної діяльності.

У підрозділі 1.2. «Адміністративно-правовий статус публічної адміністрації, яка здійснює регулювання підприємницької діяльності у сфері торгівлі» розкрито адміністративні обов'язки і права та адміністративну відповідальність публічної адміністрації у сфері торгівлі.

Визначено, що адміністративно-правовий статус Міністерства економічного розвитку і торгівлі України полягає в наділенні його конкретними завданнями та повноваженнями (адміністративними обов'язками і правами для їх виконання) з метою формування державної політики у сфері захисту прав споживачів, контролю за цінами, розвитку підприємництва, технічного регулювання, стандартизації торговельної діяльності, державного ринкового нагляду.

Адміністративно-правовий статус Антимонопольного комітету України у сфері регулювання торговельної підприємницької діяльності визначається його особливим місцем і роллю в апараті держави як органу виконавчої влади зі спеціальних статусом, до елементів якого віднесено завдання (функції), компетенцію (адміністративні обов'язки і права), ієрархічну структуру органів та адміністративну (спеціальну дисциплінарну) відповідальність посадових осіб цього комітету з метою недопущення монополії у внутрішній торгівлі, контролю конкуренції в тих сферах, де вона виникала, та притягнення до адміністративної відповідальності тих осіб, які зловживають монопольним правом при здійсненні торговельної діяльності.

Адміністративно-правовий статус Державної інспекції України з питань захисту прав споживачів, який має складну правову конструкцію, що включає мету, завдання (функції), компетенцію, провідною рисою якої є право здійснювати контроль за суб'єктами торговельної діяльності та притягувати винних юридичних і фізичних осіб до адміністративної відповідальності. Метою їх діяльності є виявлення та фіксація правил здійснення торговельної діяльності, які призвели до порушення прав споживачів, відновлення порушених прав та притягнення осіб торговельної діяльності, які порушили права споживачів, до адміністративної відповідальності.

Підрозділ 1.3. «Принципи діяльності публічної адміністрації щодо адміністративно-правового регулювання підприємницької діяльності у сфері торгівлі» присвячено виявленню та узагальненню основоположних засад

діяльності осіб публічної адміністрації, які здійснюють адміністративно-правове регулювання в аналізованій сфері.

Принцип недопущення реалізації небезпечних для життя і здоров'я товарів є надзвичайним принципом, який полягає в тому, що публічна адміністрація має здійснити всі адміністративні дії (здійснювати негативне адміністративно-правове регулювання), для того щоб не допустити реалізації споживачам небезпечних або/та таких, що загрожують життю і здоров'ю громадян, товарів. Принцип забезпечення права споживачів на безпечні та якісні товари полягає в тому, що публічна адміністрація може негативними та позитивними адміністративними засобами створювати надійні запобіжники продавцям для недопущення реалізації споживачам небезпечних і неякісних товарів.

Принцип сприяння конкуренції та здійснення антимонопольного обмеження для монополістів полягає в тому, що спеціальна публічна адміністрація має створити адміністративними засобами умови, щоб споживачі отримували якісні товари завдяки наявності значної кількості незалежних один від одного суб'єктів торгівельної діяльності (наявність конкуренції), а в разі виникнення монополії за певним товаром (групою товарів) – здійснювати дієвий адміністративний контроль за ними, обмежувати їх прибутковість чи здійснювати примусовий поділ. Принцип пропорційності (мінімальності) адміністративного втручання публічної адміністрації в діяльність суб'єктів торгівлі базується на загальних і стабільних вимогах, що сприяють утвердженню мінімально достатнього впливу на суб'єктів торгівельної діяльності залежно від ступеня суспільної небезпеки скоєного ними правопорушення.

Принцип адміністративного й судового оскарження дій публічної адміністрації, які здійснюють контроль і нагляд у сфері торгівлі, є конституційним і таким, що визначає загальні і стабільні вимоги, які надають можливість фізичним і юридичним особам скасовувати протиправні рішення публічної адміністрації контрольних органів торгівельної діяльності.

Розділ 2 «Зміст адміністративно-правового регулювання підприємницької діяльності у сфері торгівлі» складається з трьох підрозділів, у яких розкрито правові елементи адміністративно-правового регулювання підприємницької діяльності у сфері торгівлі.

Підрозділ 2.1. «Форми і методи адміністративної діяльності публічної адміністрації у сфері торгівлі» присвячено особливостям адміністративного інструментарію діяльності публічної адміністрації у сфері торгівлі.

Здобувач доводить, що спеціальним адміністративним інструментарієм адміністративної діяльності публічної адміністрації у сфері торгівлі є форми й методи, які забезпечують санітарно-гігієнічні умови безпечності реалізації споживачам продукції шляхом видання нормативно-правових і індивідуальних адміністративних актів, застосування методів контролю та спеціальних матеріально-технічних операцій – видання та ведення санітарних журналів і

санітарних книжок. Окремим рядком дисертант проаналізував такий різновид матеріально-технічної операції, як сертифікацію, що здійснюється через опосередкування іншою матеріально-технічною операцією (через видання індивідуального адміністративного акта) – виданням сертифікатів на продаж певних видів харчових продуктів.

Вагому увагу автор присвятив аналізу форм адміністративної діяльності, які впливають із необхідності виконання положень Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, зокрема через видання нормативно-правових та індивідуальних адміністративних актів щодо сприяння розвитку торгівельної інфраструктури, систем стандартизації та метрології, оцінювання відповідності та ринкового нагляду, переходу торгівлі під європейські стандарти (EN). Серед методів адміністративної діяльності у сфері євроінтеграції здобувач виділяє кооперацію в міжнародному співробітництві, контроль щодо преференційного режиму, обмеження антидемпінгового методу щодо імпорту товарів сторонами, який має замінити метод взаємної допомоги, що полягає в наданні сторонами консультацій щодо конкретних питань, які можуть виникнути у зв'язку із застосуванням засобів захисту торгівлі.

У підрозділі 2.2. «Адміністративна відповідальність у сфері торгівлі» здійснено класифікацію та розкрито зміст адміністративної відповідальності у сфері торгівлі.

Дисертант узагальнив, що адміністративна відповідальність фізичних осіб поділяється на: 1) адміністративну відповідальність посадових осіб публічної адміністрації (ст. 166¹² КУпАП «Порушення законодавства у сфері ліцензування видів господарської діяльності»); 2) адміністративну відповідальність невлadних осіб (ст. 51 «Дрібне викрадення чужого майна»); 3) адміністративну відповідальність власників (посадових осіб) суб'єктів торгівельної відповідальності (ст. 155 «Порушення правил торгівлі і надання послуг працівниками торгівлі, громадського харчування та сфери послуг, громадянами, які займаються підприємницькою діяльністю»; ст. 155² «Обман покупця чи замовника»); 4) адміністративну відповідальність за порушення правил конкуренції (ст. 155¹ «Порушення порядку проведення розрахунків»; ст. 164³ «Недобросовісна конкуренція»).

Об'єктивною стороною адміністративного проступку фізичних осіб у сфері торгівлі є суспільні відносини, які посягають на права споживачів купувати якісні й безпечні товари за мінімально можливими ринковими цінами. Об'єктом правопорушення є відповідне протиправне діяння, визначене диспозицією вищенаведених статей КУпАП. Суб'єкт правопорушення спеціальний – фізичні особи-підприємці, посадові особи юридичних осіб, які займаються торгівельною діяльністю, та продавці товарів (адміністратори торгових залів). Суб'єктивна сторона характеризується навмисною формою вини – як прямого, так і непрямого

умислу, мотивом може бути бажання наживи, корисливість, і як правило – особиста зацікавленість. Адміністративна відповідальність юридичних осіб полягає в накладенні на тих із них, хто здійснює торгівельну діяльність, адміністративних санкцій карної юридичної природи.

У підрозділі 2.3. «Адміністративні процедури адміністративно-правового регулювання підприємницької діяльності у сфері торгівлі» наведено порядок і послідовність адміністративної діяльності публічної адміністрації в аналізованій сфері.

Доведено, що первинною адміністративною процедурою у сфері регулювання підприємницької діяльності є процедура легалізації суб'єкта торгівельної діяльності, що складається з таких етапів: державної реєстрації фізичних осіб-підприємців або юридичних осіб, які будуть займатися торгівельною діяльністю; отримання ними відповідного патенту, а в разі бажання – отримання дозволу на використання спрощеної системи оподаткування і звітності.

Здобувач доводить, що адміністративна процедура патентування певних видів господарської діяльності є засобами державного регулювання (шляхом делегування цих функцій органам місцевого самоврядування) торгівельної діяльності, спрямованими на забезпечення єдиної державної політики в цій сфері щодо попередження порушень прав споживачів на якісні й безпечні продукти, а також економічних і соціальних інтересів громадянського суспільства.

Дисертант, аналізуючи особливості ліцензування торгівельної діяльності (на прикладі ліцензування торгівлі спиртом етиловим і плодовим, алкогольними напоями та тютюновими виробами) як адміністративної діяльності спеціальної публічної адміністрації (Департамент контролю за виробництвом та обігом спирту, алкогольних напоїв і тютюнових виробів) шляхом перевірки відповідності суб'єкта торгівельної діяльності визначеним матеріально-технічним, інформаційно-пожежним, організаційно-фінансовим і спеціальним акцизним вимогам щодо спроможності суб'єкта торгівельної діяльності забезпечити права позивачів на безпечні та якісні алкогольні напої і тютюнові вироби, забезпечення фінансового й адміністративного інтересу суспільства.

Автор підкреслює, що для збуту українських товарів на ринках ЄС необхідно пройти процедуру сертифікації промислової та продуктової продукції відповідно до формальних вимог та адміністративних процедур, які діють за вимогами Європейського Союзу. Одночасно здобувач пропонує використовувати і на внутрішньому ринку України виключно європейські стандарти, відмовившись від застарілих вітчизняних.

Розділ 3 «Зарубіжний досвід та вдосконалення адміністративно-правового регулювання підприємницької діяльності у сфері торгівлі» складається з двох підрозділів, у яких на основі міжнародного досвіду сформовано пропозиції щодо вдосконалення законодавства в аналізованій сфері.

Підрозділ 3.1 «Зарубіжний досвід адміністративно-правового регулювання підприємницької діяльності у сфері торгівлі» присвячено аналізу ефективності забезпечення прав споживачів адміністративними засобами в зарубіжних країнах.

Виявлено на досвіді іноземних країн, які швидкими темпами досягли високих показників в економіці, що важливого значення набуває підтримка й розвиток малого та середнього бізнесу за допомогою систематичного й об'єктивного адміністративно-правового регулювання. У країнах Європейського Союзу існує чіткий розподіл між центральними й місцевими органами влади в адміністративно-правовому регулюванні у сфері торгівлі. Центральні органи формують і виконують стратегічні завдання у сфері торгівлі, тим самим окреслюючи пріоритетні напрямки розвитку торгівлі, а місцеві органи влади адаптують ці програми під особливості розвитку торгівлі в певному регіоні.

Виявлено, що в адміністративно-правовому регулюванні торгівлі країн-учасниць ЄС важливе значення має податкова підтримка. На початкових етапах розвитку малого й середнього бізнесу застосовуються податкові канікули або нижчі ставки бази оподаткування. Це зменшить податковий тягар підприємця та дасть можливість хоча б у перший рік своєї діяльності налагодити роботу торговельного суб'єкта. У цьому аспекті постає необхідність розроблення й впровадження державних програм щодо підтримання підприємців-початківців. У країнах Європейського Союзу добре розвинена інвестиційна, інноваційна, антимонопольна та податкова політика, що дає можливість започаткувати власну справу та успішно її провадити впродовж тривалого часу.

У США створено сприятливі умови для розвитку малих і середніх підприємств за допомогою виваженого податкового стимулювання. Збирання податків у США – це не процес збагачення держави за рахунок малих і середніх підприємства, а навпаки – збагачення підприємців, що є запорукою процвітання держави. У США встановлено такі податкові ставки, які дають можливість підприємцю і сплачувати податки, і розвивати власний бізнес.

У Японії одним з основних напрямків розвитку та підтримки малого й середнього бізнесу є надання субсидій малим і середнім підприємствам. За такої адміністративної підтримки такі підприємства можуть не тільки працювати з метою отримання прибутку, але й дозволити собі проводити необхідні дослідження з покращення якості продукції відповідно до новітніх вимог суспільства.

У підрозділі 3.2 «Удосконалення законодавства щодо підвищення ефективності адміністративно-правового регулювання підприємницької діяльності у сфері торгівлі» запропоновано напрямки вдосконалення вітчизняного законодавства для підвищення ефективності адміністративно-правового регулювання підприємницької діяльності у сфері торгівлі.

Запропоновано внести зміни в санкцію статті ст. 155² КУпАП та посилити відповідальність за обман покупця чи замовника, виклавши це в такій редакції:

«тягне за собою накладення штрафу від двадцяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян». У такому разі буде менше випадків обману покупця чи замовника, коли продавець буде нести більш сувору відповідальність за вчинення такого правопорушення. Більше того, суспільні відносини у сфері торгівлі будуть більш чесними та прозорими.

Слід надати право фізичним особам-підприємцям, які здійснюють сезонну торговельну діяльність, здійснювати «замороження» свого статусу на певний строк, упродовж якого вони мають право не подавати податкову звітність і не сплачувати податків, зокрема через внесення змін і доповнень до Закону України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування», та в ч. 12 ст. 9 визначити, що фізичні особи-підприємці мають здійснити «замороження» свого бізнесу та звільнитися від сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування.

Як спеціальну форму адміністративної діяльності публічної адміністрації (здійснення матеріально-технічної операції) запропоновано громадським організаціям, які опікуються проблемами інтернет-торгівлі, розробити спеціалізований веб-портал «Інтернет-торгівля». Цей портал має відображати правовий статус суб'єктів торговельної діяльності, якість надання ними послуг споживачам, попереджати шахрайські дії. Адже для того, щоб зареєструватися на веб-порталі, суб'єкти торговельної діяльності мають пройти процедуру акредитації з наданням певного переліку документації. Портал буде здатний приймати скарги від покупців у разі порушення підприємцем договірних торговельних вимог. Адміністратори порталу будуть їх аналізувати й відображати на порталі, що в комплексі буде формувати рейтинг надійності й висвітлювати якість надання торговельних послуг підприємцями, які здійснюють інтернет-торгівлю.

ВИСНОВКИ

У **висновках** дисертації на основі теорії адміністративного права, чинного законодавства та правореалізаційної діяльності публічної адміністрації наведено нове розв'язання наукового завдання стосовно розвитку засад та адміністративного інструментарію щодо адміністративно-правового регулювання підприємницької діяльності у сфері торгівлі, викладено найбільш важливі наукові та практичні результати, визначено наукові проблеми, для розв'язання яких можуть бути застосовані результати дослідження.

1. Доведено, що адміністративно-правове регулювання підприємницької діяльності у сфері торгівлі – це заснована на адміністративно-правових нормах діяльність органів публічної адміністрації з метою охорони прав фізичних і юридичних осіб на якісні й безпечні продукти і товари (захисту прав споживачів), сприяння розвитку торгівлі, захисту їх від порушень з боку суб'єктів владних повноважень та інших осіб.

2. З'ясовано адміністративно-правовий статус публічної адміністрації, що здійснює регулювання підприємницької діяльності у сфері торгівлі як систему адміністративних обов'язків і прав, завдань і повноважень суб'єктів публічної адміністрації, якими вони законодавчо наділені з метою регулювання цільової торгівельної сфери; статус визначає ієрархічне місце суб'єкта публічної адміністрації в системі органів публічної влади, що можуть нести адміністративну (спеціальну дисциплінарну) відповідальність за невиконання та неналежне виконання своїх законодавчо визначених обов'язків.

3. Виявлено, що спеціальні принципи адміністративно-правового регулювання підприємницької діяльності у сфері торгівлі – це стабільні вимоги (засади), які сприяють утвердженню та захисту прав споживачів (суб'єктами публічної адміністрації) і суб'єктів торгівельної діяльності (від суб'єктів публічної адміністрації) – як суспільних цінностей, на яких ґрунтується адміністративно-правове регулювання підприємницької діяльності у сфері торгівлі, як загальнообов'язкових соціально-правових регуляторів між продавцями, публічною адміністрацією та споживачами, на основі яких базуються (розробляються і приймаються) норми адміністративного права, а також інші адміністративно-правові складові такого регулювання.

До спеціальних принципів адміністративно-правового регулювання підприємницької діяльності у сфері торгівлі віднесено: принцип недопущення реалізації небезпечних для життя і здоров'я товарів; принцип забезпечення права споживачів на безпечні та якісні товари, що полягає у сприянні конкуренції та здійсненні антимонопольного обмеження для монополістів; принцип адміністративного й судового оскарження дій суб'єктів публічної адміністрації, які здійснюють контроль і нагляд у сфері торгівлі; принцип пропорційності (мінімальності) адміністративного втручання публічної адміністрації в діяльність суб'єктів торгівельної діяльності.

4. Доведено, що форми адміністративної діяльності публічної адміністрації у сфері торгівлі – це зовнішнє вираження діяльності суб'єктів публічної адміністрації, у більшості випадків посадових осіб і підрозділів центрального органу виконавчої влади, який реалізує державну політику у сфері торгівлі, що здійснюється в межах наділених повноважень і з метою реалізації та забезпечення прав, свобод і законних інтересів осіб на доступність якісних товарів у більшості випадків без прямого адміністративного впливу негативного характеру на суб'єктів торгівельної діяльності, через видання адміністративних актів (нормативно-правових й індивідуальних) і здійснення матеріально-технічних операцій.

5. Сформовано ознаки адміністративної відповідальності у сфері торгівлі: це різновид юридичної відповідальності фізичних і юридичних осіб за порушення прав покупців; настає за вчинення правопорушень, передбачених адміністративним законодавством (КУпАП та іншими законами України); полягає

в накладенні адміністративних стягнень на фізичних чи юридичних осіб карної юридичної природи; 4) є своєрідною формою адміністративного примусу, за яким винна особа має стерпіти покарання; накладається уповноваженими органами державної влади – судом або у формі квазісудової діяльності – публічною адміністрацією, яка здійснює контроль і нагляд за дотриманням правил торгівлі; захищає суспільні відносини в торгівельній сфері від протиправних, винних, суспільно небезпечних дій незначної важкості; є засобом захисту споживачів, їх здоров'я від неякісних товарів і послуг, які не відповідають чинним установленим вимогам у торгівельній сфері.

6. Доведено, що адміністративні процедури у сфері адміністративно-правового регулювання підприємницької діяльності у сфері торгівлі характеризуються такими особовостями: вони встановлюються нормами адміністративного законодавства, які регулюють різні питання торгівельної діяльності; визначають порядок розгляду й розв'язання спеціальними органами публічної адміністрації індивідуальних адміністративних справ щодо різних вагомих чинників у сфері торгівлі; метою цих адміністративних дій є забезпечення прав споживачів на безпечні, якісні товари за мінімально можливою ринковою вартістю; поділяються на адміністративні процедури – легалізації особи, суб'єкта торгівельної діяльності; патентування торгівельної діяльності; ліцензування деяких видів торгівельної діяльності; порядку розслідування випадків порушення торгів продовольчими товарами; порядку з'ясування випадків порушення правил торгівлі промисловими товарами; сертифікації промислової продукції; сертифікації продовольчої продукції (молочної, м'ясної, зерна і круп, алкогольної та ін.).

7. Виявлено на прикладі розвинутих іноземних держав ефективні адміністративні заходи забезпечення розвитку суб'єктів торгівельної діяльності. Зокрема в США – це планова й систематична адміністративна діяльність публічної адміністрації з метою залучення інвестицій і підтримання наявних інвестиційних проектів, виваженого й толерантного ставлення до платників податків; на досвіді Японії з'ясовано, що одним з основних напрямків розвитку та підтримки малого й середнього бізнесу у сфері торгівлі є широке надання субсидій як наслідок взаємовигідного приватно-державного партнерства.

8. Удосконалено законодавство щодо підвищення ефективності адміністративно-правового регулювання підприємницької діяльності у сфері торгівлі як цілеспрямованого впливу з боку органів державної влади, які мають право здійснювати правотворчість, на адміністративно-правові відносини у сфері торгівлі з метою покращення якості й ефективності функціонування малих і середній підприємств, прийняття нормативно-правових актів щодо покращення інвестиційного клімату в підприємницькій діяльності у сфері торгівлі, забезпечення фізичних і юридичних осіб безпечними, якісними товарами за мінімальну ціну в результаті ефективного антимонопольного регулювання.

**СПИСОК ПУБЛІКАЦІЙ ЗДОБУВАЧА ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ
в яких опубліковано основні наукові результати дисертації:**

1. Лисенко С. Адміністративно-правовий статус публічної адміністрації, яка здійснює діяльність у сфері торгівлі. *Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика)*. 2015. № 2. С. 33-42.

2. Лисенко С. Адміністративна відповідальність у сфері торгівлі. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2015. № 3, Том 3. С. 207-217.

3. Lisenko S. International and foreign experience in administrative and legal regulation of business. *Visegrad journal on human rights*. 2015. № 5/2. P. 55-62. (Словачина).

4. Лисенко С. Поняття та зміст адміністративно-правового регулювання підприємницької діяльності у сфері торгівлі. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2016. № 1. С. 67-72.

5. Лисенко С. Деякі адміністративні процедури адміністративно-правового регулювання підприємницької діяльності. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2016. № 2. С. 132-141.

6. Лисенко С. Удосконалення законодавства щодо підвищення ефективності адміністративно-правового регулювання підприємницької діяльності у сфері торгівлі. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Юридичні науки»*. 2016. Випуск 6-2. Том 1. С. 112-117.

7. Лисенко С. Форми і методи адміністративної діяльності публічної адміністрації у сфері торгівлі. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право»*. 2016. Випуск 41 Т. 3. С. 61-66.

8. Лысенко С. Принципы деятельности публичной администрации по административно-правовому регулированию предпринимательской деятельности в сфере торговли в Украине. *Право и Закон*. 2017. № 1. С. 147-156. (Киргизія).

які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

9. Лисенко С. Особливості адміністративної відповідальності у сфері торгівлі. *Сучасне державотворення та правотворення: питання теорії та практики*: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 11-12 груд. 2015 р.). Одеса: ГО «Причорноморська фундація права», 2015. С. 97-99.

10. Лисенко С. Основні принципи діяльності публічної адміністрації щодо адміністративно-правового регулювання підприємницької діяльності у сфері торгівлі. *Правове регулювання суспільних відносин: актуальні проблеми та вимоги сьогодення*: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Запоріжжя, 22-23 лип. 2016 р.). Запоріжжя: Запорізька міська громадська організація «Істина», 2016. С. 98-102.

11. Лисенко С. Особливості адміністративно-правового статусу публічної адміністрації, яка здійснює діяльність у сфері торгівлі. *Право, суспільство і*

державна: форми взаємодії: Міжнародна науково-практична конференція (м. Київ, 13-14 січ. 2017 р.). Київ: Центр правових наукових досліджень, 2017. С. 79-82.

АНОТАЦІЯ

Лисенко С.С. Адміністративно-правове регулювання підприємницької діяльності у сфері торгівлі. – *Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.*

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 «адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право». – Науково-дослідний інститут публічного права, Київ, 2017.

У дисертації на основі теорії адміністративного права, вітчизняного й зарубіжного законодавства наведено нове розв’язання наукового завдання стосовно розвитку засад та адміністративного інструментарію щодо адміністративно-правового регулювання підприємницької діяльності у сфері торгівлі.

Доведено, що адміністративно-правове регулювання підприємницької діяльності у сфері торгівлі – це заснована на адміністративно-правових нормах діяльність органів публічної адміністрації з метою охорони прав фізичних і юридичних осіб на якісні й безпечні продукти і товари (захисту прав споживачів), сприяння розвитку підприємницької торгівлі, захисту їх від порушень з боку суб’єктів владних повноважень на інших осіб.

З’ясовано адміністративно-правовий статус публічної адміністрації, яка здійснює регулювання підприємницької діяльності у сфері торгівлі. Виявлено та описано спеціальні принципи адміністративно-правового регулювання підприємницької діяльності у сфері торгівлі, розкрито їх зміст і сутність. Розкрито форми адміністративної діяльності публічної адміністрації у сфері торгівлі. Отримали подальшого розвитку й висвітлення ознаки адміністративної відповідальності у сфері торгівлі та вдосконалено наукове розуміння адміністративної процедури в цій сфері

Виявлено на прикладі розвинутих іноземних держав (країни-учасниці ЄС, США, Японія) ефективні адміністративні заходи забезпечення розвитку суб’єктів торгівельної діяльності

Удосконалено законодавство стосовно підвищення ефективності адміністративно-правового регулювання підприємницької діяльності у сфері торгівлі.

Ключові слова: адміністративна діяльність, адміністративно-правове регулювання, адміністративно-правовий статус, підприємництво, публічна адміністрація, суб’єкт торгівельної діяльності, торгівля, форми адміністративної діяльності.

АННОТАЦІЯ

Лысенко С.С. Административно-правовое регулирование предпринимательской деятельности в сфере торговли. – Квалификационный научный труд на правах рукописи.

Диссертация на соискание учёной степени кандидата юридических наук по специальности 12.00.07 «административное право и процесс; финансовое право; информационное право». – Научно-исследовательский институт публичного права, Киев, 2017.

В диссертации на основе теории административного права, отечественного и зарубежного законодательства приведено новое решение научной задачи по развитию принципов и административного инструментария по административно-правовому регулированию предпринимательской деятельности в сфере торговли.

Доказано, что административно-правовое регулирование предпринимательской деятельности в сфере торговли – это основанная на административно-правовых нормах деятельность органов публичной администрации с целью охраны прав физических и юридических лиц на качественные и безопасные продукты и товары (защиты прав потребителей), содействия развитию торговли, защиты прав граждан от нарушений со стороны субъектов властных полномочий.

Раскрыто административно-правовой статус публичной администрации, которая осуществляет регулирование предпринимательской деятельности в сфере торговли. Выявлены и описаны специальные принципы административно-правового регулирования предпринимательской деятельности в сфере торговли. Раскрыто их содержание и сущность. Раскрыты формы административной деятельности публичной администрации в сфере торговли. Проанализированы особенности административной ответственности в сфере торговли и усовершенствовано научное понимание административной процедуры в этой сфере.

Выявлено на примере развитых иностранных государств (страны-участницы ЕС, США, Япония) эффективные административные меры обеспечения развития субъектов торговой деятельности.

Усовершенствовано законодательство о повышении эффективности административно-правового регулирования предпринимательской деятельности в сфере торговли.

Ключевые слова: административная деятельность, административно-правовое регулирование, административно-правовой статус, предпринимательство, публичная администрация, субъект торговой деятельности, торговля, формы административной деятельности.

SUMMARY

Lysenko S.S. Administrative and Legal Regulation of Entrepreneurial Activity in Trade. – *Qualifying scientific work (manuscript).*

Thesis submitted for the degree of Doctor of Philosophy in Law, specialty 12.00.07 «Administrative Law and Process, Financial Law, Information Law». – Scientific Institute of Public Law, Kyiv, 2017.

The dissertation on the basis of the theory of administrative law, domestic and foreign legislation provides a new solution of the scientific problem regarding the development of foundations and administrative tools regarding the administrative and legal regulation of entrepreneurial activity in the field of commerce.

It has been proved that the administrative and legal regulation of entrepreneurial activity in the tradesphere is based on the administrative and legal norms of the activities of the public administration bodies in order to protect the individuals' rights and legal entities on quality and safe products (consumer rights protection), promotion of entrepreneurial trade, protect them from violations by the state authorities.

Furthermore, it has been ascertained the administrative and legal status of public administration, which regulates business activity in the trade sphere, which is a set of administrative duties and rights, tasks and powers of the subjects of public administration, which they are legally entrusted with the purpose of regulating the target trade sphere, determines the hierarchical place of the public administration in the system of public authorities and may be subject to administrative (special disciplinary) responsibility for non-fulfillment and improper implementation of their legally defined duties.

Moreover, it has been identified and described the special principles of administrative and legal regulation of entrepreneurial activity in the trade it has been revealed their content and essence. It has been proved that the forms of administrative activity of public administration in trade are an external expression of the activities of public administration actors, in most cases officials and units of the Ministry of Economic Development and Trade, conducted within the limits of the authority and in order to implement and secure the rights and freedoms and legitimate interests of persons on the availability of quality chefs in most cases without direct administrative influence of negative character on the subjects of trade activity, through the publication of administrative acts (regulatory and individual) and the implementation of logistical operations.

It has been developed the coverage of the signs of administrative responsibility in the trade and improved the scientific understanding of the administrative procedure in this area.

According to the examples of developed foreign countries, effective administrative measures to ensure the development of business entities, in particular in the United States, are planned and systematic administrative activities of public

administration with the purpose of attracting investments and maintaining existing investment projects, weighed and tolerant attitude towards taxpayers; Japan's experience has shown that one of the main areas of development and support of small and medium-sized businesses in trade is the widespread provision of subsidies, as a result of mutually beneficial private-government partnerships.

The legislation on improving the effectiveness of the administrative and legal regulation of business activity in trade as a targeted influence on the part of the administrative-legal relations with the purpose of improving the quality and efficiency of the functioning of small and medium enterprises, the adoption of regulatory and legal acts on improving the investment climate in the business activities in trade, providing individuals and legal entities with safe, high-quality goods at a minimum price.

Key words: administrative activity, administrative-legal regulation, administrative-legal status, entrepreneurship, public administration, authority, trade, forms of administrative activity.